

Rapportage proefsleuvenonderzoek Borsbeek - Eugeen Verelstlei

Intern rapport VIOE

Terreinwerk & rapportage
Sofie Debruyne, VIOE

Administratieve gegevens

Provincie	Antwerpen
Gemeente	Borsbeek
Deelgemeente	-
Lokatie	Herentalsebaan – Jozef Reusenslei – Eugeen Verelstlei
Perceelsnummer(s)	afdeling 1, sectie B, percelen 1x, 2w3, 2a6, 2b6, 2f6, 2m7, 2n7, 2r7 en 2b8
Vergunningsnummer	2008/63
Periode onderzoek	4 juni 2008
Opdrachtgever	RB Vastgoed Borsbeek bvba Hooyberghs Projectontwikkeling
Uitvoerder	Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE)
Terreinwerk	Sofie Debruyne, Rica Annaert
Verwerking en rapportage	Sofie Debruyne
Specialisten	Johan Van Laecke (landmeter)

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding**
- 2 Ligging van het projectgebied**
- 3 Historische en archeologische gegevens**
- 4 Methodologie**
- 5 Waarnemingen**
- 6 Besluit en aanbevelingen**
- 7 Bibliografie**

1 Inleiding

Op 4 juni 2008 voerde het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit op de percelen 1x, 2w3, 2a6, 2b6, 2f6, 2m7, 2n7, 2r7 en 2b8, begrensd door de Herentalsebaan, Jozef Reusenslei en Eugene Verelstlei in Borsbeek. De aanleiding voor dit onderzoek was de verkaveling van de gronden en de daaropvolgende bouw van appartementen.

2 Ligging van het projectgebied

Het projectgebied is een verkaveling van ongeveer 6200 m² omsloten door de Herentalsebaan, Jozef Reusenslei en Eugene Verelstlei in Borsbeek (prov. Antwerpen). Ten tijde van het proefsleuvenonderzoek stonden nog loodsen op het terrein. De open ruimte tussen de loodsen was bestraat met betonplaten.

Op de bodemkaart is het gebied niet gekarteerd. De aangrenzende zones staan beschreven als (matig) droge licht-zandleemgronden met diepe antropogene humus A horizont (Pbm en Pcm).

Fig. 1 Kadastrale kaart met aanduiding van het projectgebied in het rood.

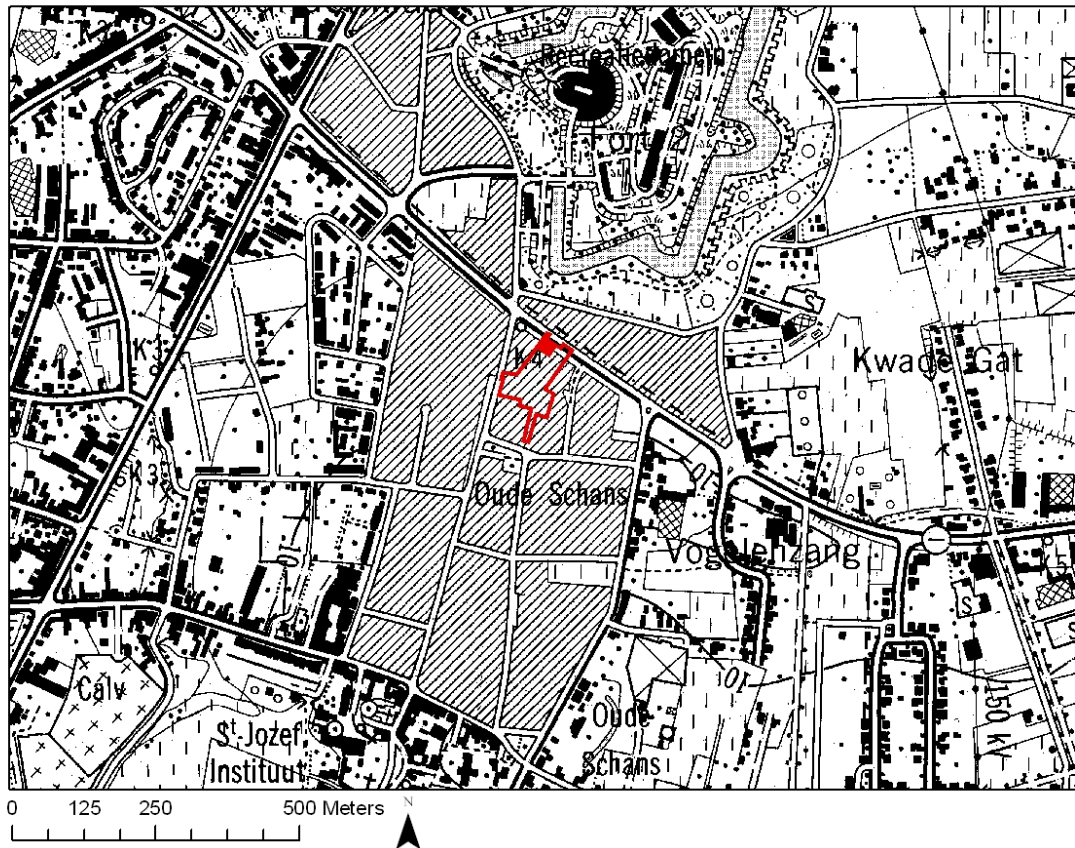

Fig. 2 Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied in het rood.

3 Historische en archeologische gegevens

Op de kaart van Ferraris uit het einde van de 18de eeuw staat de zone van het projectgebied ingekleurd als landbouwgrond. Uit archeologisch onderzoek is gebleken dat er in de metaaltijden en vroege middeleeuwen andere activiteiten plaatsvonden. In die periodes was het zuidoostelijk deel van het gebied immers in gebruik als grafveld.

In 1965 kwamen tijdens funderingswerken voor de bouw van een fabriek resten van een urnenveld uit de overgang late bronstijd – vroege ijzertijd aan het licht. Deze werden geborgen door F. Van Calster, G. Mees en A. Goossens. Tijdens daaropvolgende opgravingen door dezelfde personen volgden meer urnengraven en ook Merovingische graven. In 1966 voerde de Nationale Dienst voor Opgravingen verder onderzoek uit onder leiding van G. De Boe en Y. Frémault. (De Boe 1970; Van Impe 1972)

Fig. 3 toont dat vooral in de meest zuidelijke en oostelijke zone van het projectgebied urnengraven en delen van het Merovingisch grafveld aanwezig kunnen zijn.

Afb. 2 — Ligging der graven en kuilen - Situation des tombes et des fosses
 1 : préhistorische graven - tombes préhistoriques.
 2 : afvalkuilen - fosses à débris.
 3 : losse préhistorische vondsten - trouvailles préhistoriques isolées.
 4 : Merovingisch grafveld - cimetière mérovingien.

Fig. 3 De ligging van het urnenveld en het Merovingisch grafveld op basis van het archeologisch onderzoek in de jaren '60 (Bron: Van Impe 1972, 7). De grenzen van de recente verkaveling zijn er in het rood op geprojecteerd.

4 Methodologie

Toen het proefsleuvenonderzoek van start ging, was het zuidelijk deel van het projectgebied nog in gebruik als tuin. De overige delen waren bebouwd door loodsen; de open ruimte daartussen was bestraat met betonplaten. Deze toestand bemoeilijkte de aanleg van proefsleuven aanzienlijk. Uiteindelijk konden in de centrale zone, na machinale verwijdering van de betonplaten, drie sleuven van ongeveer 3 m breed gegraven worden (fig. 4). Ze waren respectievelijk 35, 32 en 57 m lang.

De aanleg van de proefsleuven gebeurde met een graafmachine met platte bak tot op de natuurlijke ondergrond, tevens het archeologisch relevante niveau.

5 Waarnemingen

Het archeologische niveau, de natuurlijke zandleembodem, bevond zich op een diepte van ongeveer 70 cm onder het maaiveld en was afgedekt door een plaggenbodem van circa 40 cm dik. Daarop lag een laag teelaarde van ongeveer 20 cm en tot slot nog 10 cm verstoorde grond, waarschijnlijk het gevolg van een afgraving in recente tijden.

In het natuurlijke zandleem waren vooral recente verstoringen zichtbaar. De enige archeologisch relevante sporen waren twee greppels in het meest oostelijke deel van de sleuven 1 en 2 (fig. 4). De eerste had een bruine vulling, was 60 cm breed en 20 cm diep, en enkel zichtbaar in sleuf 1. Hij oversneed een oudere greppel van ongeveer 1 m breed die een zeer vage, geelgrijze kleur had en slechts 10 cm diep was. Deze laatste greppel was in beide sleuven zichtbaar. Bij gebrek aan vondstmateriaal was een datering van deze sporen niet mogelijk. Brokjes baksteen in de vulling van de eerste greppel wijzen er wel op dat hij op zijn vroegst in de postmiddeleeuwse periode opgevuld is.

6 Besluit en aanbevelingen

De enige archeologisch relevante sporen die tijdens de prospectie met ingreep in de bodem aan het licht kwamen, waren twee greppels in het meest oostelijke deel van de sleuven 1 en 2. Wij beschouwen deze als onvoldoende om vervolgonderzoek aan te bevelen en wij zien dan ook geen verdere belemmering voor de voortgang van eventuele bouwwerkzaamheden, met uitzondering van twee zones die nog niet onderzocht zijn. Het betreft het meest zuidelijke deel van de verkaveling, dat ten tijde van het proefsleuvenonderzoek in gebruik was als tuin, en het oostelijke deel, dat nog bebouwd was door een loods (fig. 4). Zoals hierboven aangegeven, zijn het precies deze zones waar nog delen van het urnenveld en Merovingisch grafveld aanwezig kunnen zijn. Wij adviseren om toekomstige grondverstorende werkzaamheden in deze delen van de verkaveling te laten voorafgaan door archeologisch onderzoek.

7 Bibliografie

DE BOE G. 1970: Een Merovingisch grafveld te Borsbeek (Antwerpen), *Archaeologia Belgica* 120, 1-123.

VAN IMPE L. 1972: Een urnenveld te Borsbeek, *Archaeologia Belgica* 140, 5-37.

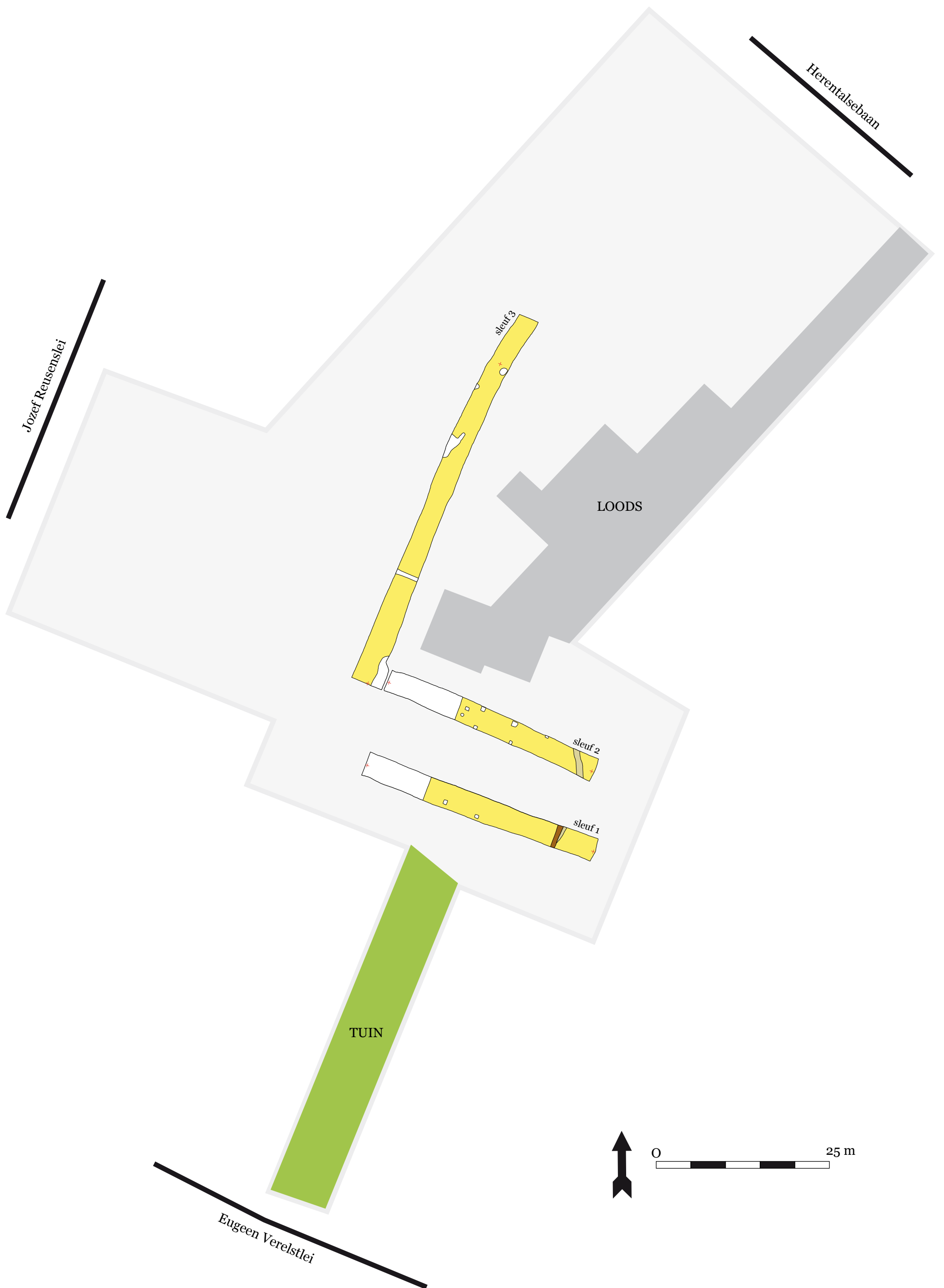

Fig. 4 Situatiekaart. Recente verstoringen zijn wit gekleurd.